

SAMOSVEST PRVE CIVILIZACIJE: SLUČAJ BOŽANSKIH PELASTA SA BALKANA

Ljubomir Kljakić

A.R.K.A., Akademija Nova, Bulevar Nikole Tesle 3, 11047 Beograd

*Pravo ustrojstvo stvari voli da se krije.
Nevidljivi sklop jači je od vidljivog.
(Heraklit iz Efesa, zvani Mračni)*

*Sve učenje je modifikacija (može biti i pobijanje)
nekog prethodnog znanja i time, u krajnjem slučaju,
nekog urođenog znanja.
(Karl Popper)*

Rezime. Deo integrisanog korpusa naših današnjih znanja, posebno kvantna teorija, upotrebljena je ovde za analizu odnosa koji postoji između kognitivnog prostora mogućnosti Pitagorine Opšte teorije Kosmosa i prostora mogućnosti Prve Civilizacije, prostora koji je ovu teoriju učinio verovatnom. Prva Civilizacija i Pitagorina teorija interpretiraju se kao monadne strukture, odnosno kao jednokratne odluke sa elementima kontigencije koje postavljaju nove oblike i simetrije, određujući tako sva buduća zbivanja u prostorima svojih mogućnosti. Ove dve monadne strukture odnose se jedna prema drugoj po principu najmanjeg dejstva: u prostoru mogućnosti monade znatnijeg energetskog potencijala očuvan je potencijal akumuliran u prostoru nižeg energetskog kapaciteta. To nam omogućava da u oba prostora mogućnosti identifikujemo njihove osnovne obrasce. Rezultat analize pokazuje da se fundamentalni obrasci ne menjaju. Transformiše se samo njihov energetski kapacitet. Zato se Prva Civilizacija može identifikovati kao optimalna manifestacija ljudske samosvesti o sinergijskoj strukturi Univerzuma i mestu čoveka u toj strukturi. Prva Civilizacija je identifikovana u području paleolitsko-neolitske civilizacije Balkana, još preciznije u civilizaciji čiji su najvažniji lokaliteti Lepenski Vir i Vinča. Prostor mogućnosti te civilizacije uspostavlja se tokom perioda od 10.000 godina. Ovaj prostor je temelj i obrazac savremene civilizacije i njenog polja svesti.

Ključne reči: monada, prostor mogućnosti, svest–samosvest, univerzalno i lokalno simboličko polje, interaktivna komunikaciona mreža, princip najmanjeg dejstva, triangularni princip rasta, integrisani prostor–vreme, trostruki identitet: svetlost–svest–svet, učenje je sećanje, dvostruka realnost, talasno manifestovanje kognitivnog kapaciteta civilizacije, Prva Civilizacija, Pitagora.

I

Bertrand Rasel izričito zaključuje da je Pitagora (oko 582–493. p.n.e.) jedan od intelektualno najuticajnijih ljudi koji je ikada živio. Deleći to mišljenje, Milan Budimir skreće pažnju na značaj uticaja prvobitne balkanske civilizacije, civilizacije Pelasta, "božanskih Pelasta" kako ih naziva Homer, na visok Pitagorin doprinos istoriji ljudskog roda. Pitagora je, naime, i sam potomak ovih balkanskih starinaca.

Savremena filozofija i nauka nastoji da se konceptualizuje u okviru pojmovnog i metodološkog modela koji je postavio Pitagora.

Zašto je to tako?

To je stoga jer je naš Pitagora bio prvi čovek u poznatoj istoriji koji je zatečenu intelektualnu tradiciju i njene iskustvene, intuitivne i imaginativne rezultate integrisao i predstavio kao koherentnu Opštu teoriju Kosmosa.

Pitagorina teorija je rezultat postupka svesne redukcije svih oblika manifestovanja Kosmosa na neznatan broj osnovnih principa. To su apstraktne strukture koje se mogu iskazati brojevima, geometrijskim slikama i simetrijama njihovih elementarnih odnosa. "Sve je uređeno na osnovu Broja", kaže Pitagora. To je manifestacija individualne samo-svesti o sinergijskoj strukturi beskrajno malog i beskrajno velikog, osnovnim obrascima te strukture i ljudskom mestu, ulozi i smislu u tom beskraju.

Taj model je uzor i za savremene pokušaje konceptualizacije jedne Opšte, Univerzalne teorije, Teorije svega – Theory of Everything, TOE. Današnja nauka se, naime, i dalje nalazi u kontinuumu mogućnosti koji je postavljen Pitagorinim modelom. U vezi s tim, Rasel zaključuje: "Ono što najviše iznenađuje u savremenoj nauci, jeste njen povratak pitagorejstvu." I danas, nauka pokušava da razreši temeljni i univerzalni paradoks koji proizvodi činjenica da svakom materijalnom obliku u čulnom svetu prethodi njegova idealna predstava u svesti, njegov nevidljivi, apstraktni i "nepostojeći" arhetip, mentalna slika. Apstrakcija oblika i konkretno manifestovani oblik formiraju prostor alternativa između dve ekstremno udaljene tačke: između identičnosti/postojanja i neidentičnosti/nepostojanja. To je kontinuum mogućnosti postojanje–nepostojanje. Broj mogućnosti koji se tu uspostavlja je beskonačan. Sam prostor je organizovan kao prostor od nulte do N–dimenzionalnosti.

Ipak, apstrakcija i objekat su samo dve manifestacije istog sveta. To je svet koji se realizuje između pretežnog nepostojanja i pretežnog postojanja, na skali od nulte do N–dimenzionalne strukturiranosti. On je integrisana struktura – sinergija beskrajno malog i beskrajno velikog Univerzuma. Samo je još svest u stanju da integriše taj beskrajni prostor i predstavi ga u obliku odgovarajućeg modela. Pitagora je bio prvi koji je to učinio kao filozof i naučnik u današnjem smislu te reči. Njegova Opšta teorija Kosmosa je trenutak rađanja nauke i filozofije u savremenom značenju tih pojmova.

II

Tokom proteklih 2.500 godina Pitagorina Opšta teorija Kosmosa ima ulogu teorijskog arhetipa, osnovnog obrasca, monade. To je stoga što ona predstavlja tipičan primer jednokratne, kontingentne odluke. To je "treća mogućnost", koja zatečeni energetski kapacitet (ovde je to lokalno polje svesti, odnosno prostor ljudske civilizacije) transformiše u energetsku potenciju višeg reda.

Ovo nas obavezuje da postavimo pitanje identifikovanja prostora mogućnosti iz koga je Pitagorin korpuskularni skok bio moguć. Taj prostor alternative i sam je, X vremena pre Pitagore, bio uspostavljen nekom prethodnom jednokratnom odlukom, manifestovanjem nekog prethodnog osnovnog obrasca čiji su oblici i simetrije određivali budući tok događaja sve do Pitagore i njegovog doba. Treba, takođe, imati u vidu da se Pitagorin korpuskularni skok u odnosu na hipotetičku monadu u čijem je prostoru mogućnosti učinjen, ne odnosi kao akt diskontinuiteta sa "prošlošću", niti kao akt destrukcije te "prošlosti". Naprotiv.

Pitagorina teorija, kao (novi) arhetip, odnosi se prema arhtipu prostora iz koga je izašla u skladu sa principom najmanjeg dejstva. Princip najmanjeg dejstva ima univerzalno važenje. Zahvaljujući dolovanju tog principa bilo koji sistem (bilo koji fizički ili hemijski sistem, uključujući i čitav Univerzum), može da se transformiše iz jednog energetskog stanja u drugo sa najvećom mogućom ekonomičnošću rada prvog reda.

To je onaj rad koji omogućava da se potencijalna energija datog sistema uveća, a da se u postupku energetskog rasta ne izgubi potencijal rada akumuliran u ranijem obliku. On, takođe, ne dovodi do entropije sistema, niti narušava uspostavljenu proizvodnju energije. Pitagora je, uostalom, bio prvi poznati mislilac koji je uočio univerzalno delovanje tog principa. Za princip najmanjeg dejstva Ajnštajn kaže da je "najvećanstvenija manifestacija Zakona broja koji je naslutio Pitagora."

Drugim rečima, Pitagorina teorija kao monada, odnosi se prema monadi prostora u kome je uspostavljena kao "treća mogućnost", dakle sa najvećom mogućom ekonomičnošću rada prvog reda. Sa Pitagorom, potencijalna energija prethodne monade i njenog prostora je uvećana, sačuvana je energija akumulirana u njenom "prvobitnom" obliku, a ona nije dovedena u stanje maksimalne entropije. U pitanju je odnos dva modela svesti koji je uspostavljen u punom skladu sa univerzalnim principom održanja i rasta. Epohalnost tog učinka jednog filozofa i naučnika najbolje potvrđuje činjenica da je teorija koju je postavio ostala sačuvana kao arhetip tokom 2.500 godina.

Tokom čitavog perioda od 2.500 proteklih godina, ne nailazimo ni na jedan nesumnjiv dokaz, posebno ne takav koji je i danas dostupan, na osnovu koga nedvosmisleno možemo zaljučiti da je Pitagora bilo kada publikovao svoju teoriju i tako je učinio pristupačnom tadašnjoj i potonjoj intelektualnoj zajednici. Naprotiv, postoje brojni izveštaji koji izričito navode da se Pitagora svim silama trudio da teorija ne izađe izvan posvećenog kruga njegovog krotanskog bratstva, kao i oni koji govore da je

usmenu interpretaciju svojih shvatanja pretpostavljao svakom pisanom tekstu. U svakom slučaju, osim nekoliko kasnijih vesti i mnoštva spekulacija iz potonjih vremena, izgleda kako ni jedan od navodnih Pitagorinih radova nije dostupan najmanje 2.000 godina. Pa ipak, njegov teorijski model do danas ima ulogu idealnog obrasca, arhetipa Opšte teorije Kosmosa.

Ne treba da nas čudi ovaj paradoks naše intelektualne istorije. Da ovo objasnim.

Pošto je Pitagorina Opšta teorija u punom skladu sa univerzalnim principom najmanjeg dejstva, i pošto ona predstavlja mogući model optimalnog integrisanja beskrajnog prostora Univerzuma i njegovih temeljnih principa i oblika, onda to znači da se ta teorija mogla, takođe optimalno, integrisati sa vlastitim predmetom: kao njegova, gotovo idealno simetrična, apstraktna i simbolička interpretacija. Tako su svi oni koji su posle Pitagore dekodirali Univerzum i njegove zakonitosti, u ovom ili onom obliku, u ovoj ili onoj meri, dekodirali i intenciju, elemente ili celinu Pitagorine teorije. Pitagorina teorija se, dakle, otkriva u onoj meri i u kojoj se naš kognitivni prostor, kao autonomno simboličko polje, nalazi u skladu sa Univerzumom i njegovim oblicima kao svojim predmetom.

To je "vertikalno" svojstvo ovog teorijskog arhetipa. Razume se, on poseduje i "horizontalno" svojstvo.

Pošto je arhetip moguć samo onda kada je postavljen u pun sklad sa principom najmanjeg dejstva i triangularnim principom rasta, onda to znači da je njegov sadržaj ne samo kontinuum novih mogućnosti i njihovog energetskog potencijala, nego i kontinuum ranijih mogućnosti, mogućnosti onog prostora iz koga je i načinjen taj korpuskularni iskorak. Drugim rečima, sadržaj Pitagorine teorije kao arhetipske strukture integriše u sebi (i) akumulirani energetski potencijal one monade i onog kontinuumu mogućnosti koji je napušten. Stara monada i njen prostor mogućnosti sačuvani su u novoj.

To su "vertikalna" i "horizontalna" svojstva arhetipa. Obezbeđivanjem tih svojstava, obezbeđuje se kreativna, stvaralačka potencija. U novoj monadi se, naime, već nalazi idealni obrazac sledeće. Buduća monada (ne) će se manifestovati u skladu sa načelom neodređenosti.

III

Aurae Catena, Zlatni ili Kosmički lanac je simbolička, mitološka ili religiozna predstava opšte ljudske veze sa astralnim poretkom Vaseljene. Svi poznati simbolički, mitološki, religiozni ili mistički sistemi koriste neki od brojnih oblika te predstave. Ona je simbol dvosmernog komunikacionog kanala čija je mitska funkcija da obezbedi preslikavanje astralnog, nebeskog u zemaljski poredak i da, s druge strane, omogući zemaljsku intervenciju u taj red ispunjen vrhovnim zakonima i njihovim božanskim predstavnicima.

Kao simbolička predstava, Kosmički Lanac je znak kodiranog sećanja ljudskog roda na sopstveno kosmičko poreklo, na njegovo mesto u sinergiji Univerzuma i na smisao vlastite uloge u tom univerzalnom poretku stvari.

Sa Pitagorom i njegovom Opštom teorijom Kosmosa ova se drevna mitološka i simbolička predstava transformiše u predstavu o duhovnoj zajednici odličnika i mudraca međusobno povezanih spoznajom tajne Kosmosa. Ne slučajno, tradicija koja se pripisuje neo-pitagorejstvu i gnosticizmu apokrifnog Hermesa Trismagistra iz I veka n.e. u Aleksandriji, u svojoj sistematizaciji ove apstraktne zajednice smeštene u integrisani prostor Kosmosa i Svesti, na prvom mestu vidi Homera, pesnika velike balkanske drame iz II milenijuma p.n.e. Veliki pesnik je ovde oličenje nebeske, kosmičke, božanske moći pesništva i poezije, sklada, lepote i načela stvaranja. Sa Pitagorom, međutim, kome su takođe pripisivani i božanski atributi, ova mitološka simbolička zajednica se definitivno personifikuje i učvršćuje za budućnost čitave jedne epohe.

Ranije sam govorio o "vertikalnom" svojstvu Pitagorine teorije. *Aurae Catena*, Kosmički lanac je drugo ime i za jedno takvo individualno svojstvo. Drugim rečima, onaj ko uspe da artikulise model optimalnog integrisanja beskrajnog prostora Univerzuma i njegovih temeljnih oblika i principa i da se, na taj način, integriše sa predmetom vlastitog istraživanja, proizvodi Kosmički lanac i postaje deo slavnog imaginarnog bratstva. Standardna vizuelizacija ovog retkog događaja – predstava imaginarnih lestava između Zemlje i Neba, po kojima se penje čovek nastojeći da spozna konačne tajne Vaseljene – nije sasvim precizna. Penjanje u vis po imaginarnim lestvama oslonjenim na Zemlju i Nebo, kao simbol duhovnog prosvetljenja, znanja i moći uošte, predstavlja proces koji je faktički obrnut. Jer, znanje je sećanje, pa njegovo sticanje zapravo podrazumeva spuštanje, duboko ispod pojavnosti našeg čulnog sveta. Kako god bilo, Kosmički lanac je simbolička predstava skrivenih ljudskih mogućnosti.

Tokom evropske Renesanse, predstava *Aurae Catena* je bila obnovljena punom snagom i na tragu Pitagorine Opšte teorije. Isto je doživela i jedna druga simbolička predstava. To je *Catena Mundi*, Svetski ili Zemaljski lanac. Kao što je Kosmički lanac kodirana informacija o interaktivnom odnosu Kosmos–Čovek–Kosmos, tako je i Zemaljski lanac, *Catena Mundi* simbol kodiranog sećanja ljudskog roda na zajedničko poreklo i na neuništivost njegovih zemaljskih, horizontalnih, isto tako interaktivnih, veza i komunikacija. *Catena Mundi* je, takođe, dvosmerni komunikacioni kanal. To je ono "horizontalno" svojstvo Pitagorine teorije.

Pogledamo li ove dve simboličke predstave kao jedinstvenu celinu, prepoznavamo u njima – sme li se reći arhaičnu? – predstavu interaktivne mreže koja se uspostavlja u prostoru definisanom relacijama između kosmičkog i lokalnog, zemaljskog polja svesti. Istovremeno, to je predstava o celini kognitivnog prostora koji nam je na raspolaganju. Taj prostor je, na Zemlji i Nebu, beskrajan.

Reč je, dakle, o predstavi komplementarnosti kosmičkog i lokalnog polja svesti. Ova komplementarnost je strukturirana kao interaktivna komunikaciona mreža. Njene simboličke predstave su *Aurae Catena* i *Catena Mundi*.

Nikola Tesla je takođe bio familijaran sa ovom mrežom. Godine 1915, ovako je objašnjava:

"Svako živo biće je sklop podešen na kružno kretanje vasiona. Mada je prividno pod uplivom samo svog prirodnog okruženja, sfera spoljnog upliva proteže se do beskrajne udaljenosti. Nema sazvežđa i magline, sunca ili planete u svim dubinama beskrajnog svemira, niti lutalice na zvezdanim nebesima a da nema neku kontrolu nad njegovom sudbinom – ne u nejasnom i opsenom smislu astrologije, već u tvrdom i činjeničkom značenju fizičke nauke.

I više od toga se može reći. Nema ničega obdarenog životom u celom ovom svetu – od čoveka, koji ovladava stihijama, do najumrtvljenijeg stvorenja – a da se ne talasa na mahove. Uvek kada se telo rađa iz sile, ma bilo i beskrajno malo, kosmička ravnoteža je narušena i proishodi sveopšte kretanje...

Otuda je sve što postoji, organsko ili neorgansko, pokrenuto ili inertno, prijemčivo na spoljašnje draži. Između nema jaza, prekida kontinuiteta nekog posebnog i odvojenog pokretača života. *Isti zakoni vladaju svom materijom, sva vasiona je živa.*" (podvl. Lj.K.)

Pitagora je bio jedan od najuspešnijih putnika kroz ovu mrežu u poznatoj ljudskoj istoriji. Rezultat njegovog putovanja jeste koherentna Opšta teorija Kosmosa koja je pre 2.500 godina postavljena kao monada.

Monada je tačka idealnog preseka realnosti Kosmičkog i realnosti Zemaljskog lanca. Kao idealni centralni poredak, ona vlastiti prostor mogućnosti obrazuje između dve svoje ekstremno udaljene i podjednako verovatne alternative – između alternative da se njen kapacitet manifestuje i alternative da se ova manifestacija ne dogodi. U tom prostoru, monada dalekosežno određuje sve buduće događaje. Ova njena osobina temelji se na činjenici da istovremeno integriše "prošlost", "sadašnjost" i "budućnost", već u skladu sa principom najmanjeg dejstva i trouglastim principom rasta.

Kao tačka idealnog preseka dve realnosti, monada je i jedna i druga realnost u istom "trenutku". Ona istovremeno predstavlja, održava i proizvodi dve posebne realnosti zahvaljujući tome što integriše njihov "prošli", "sadašnji" i "budući" oblik. Stoga se monada istovremeno strukturira:

- a) kao simboličko polje nulte dimenzije, odnosno kao apstraktni svet apstraktnih oblika, svet Ideja;
- b) kao svet višedimenzionalne manifestnosti, svet Objekata.

I jedan i drugi osnovni oblik uspostavljaju prostor alternativa između udaljenih tačaka postojanja i nepostojanja. Zato je monada prostor mogućnosti koji je uspostavljen integrisanjem dve realnosti i njihovih ekstremnih potencijala. Na taj način mona-

da uspeva da realizuje svoju ulogu i svrhu svog postojanja: da očuva i reprodukuje ovu paradoksalnu strukturu univerzalne sinergije. Njeno osnovno svojstvo je svojstvo integrisanja apstraktnog i konkretnog kapaciteta prostor–vremena.

Pitagorin teorijski model poseduje ovo integrativno svojstvo. Zato je taj model mogao da se uspostavi kao monada, odnosno kao novi centralni poredak novog prostora mogućnosti. Razume se, ovo važi i za monadu kojom je omogućen Pitagorin model. Za ovu prethodnu monadu i njen prostor, Pitagorin model je korpuskularni skok u pravcu treće mogućnosti.

IV

U skladu sa univerzalnim važenjem principa najmanjeg dejstva, svaka nova monada predstavlja akt transformisanja nekog kontinuuma mogućnosti u energetske status višeg reda. U toj transformaciji prethodno akumulirana energija ostaje očuvana. Pitagorina Opšta teorija Kosmosa takođe se odnosi prema prostoru mogućnosti koji je napustila kao jednokratna kontigentna odluka sa najvećom mogućom ekonomičnošću prvog reda.

"Prošli" centralni poredak je sačuvan u "sadašnjem" u istoj meri u kojoj je u njemu već postavljena mogućnost "budućeg" centralnog poretka. Ova tri energetska potencijala predstavljaju celovit, integrisani kontinuum: konkretni korpuskularni paket mogućnosti i integralni prostor njegovih manifestacija. To je jedan koje je tri.

U okviru tog prostora integrisane "prošlosti", "sadašnjosti" i "budućnosti", traga se za monadnom strukturom za koju je Pitagorin model "treća mogućnost".

Šta može biti ta monada i njen prostor alternativa?

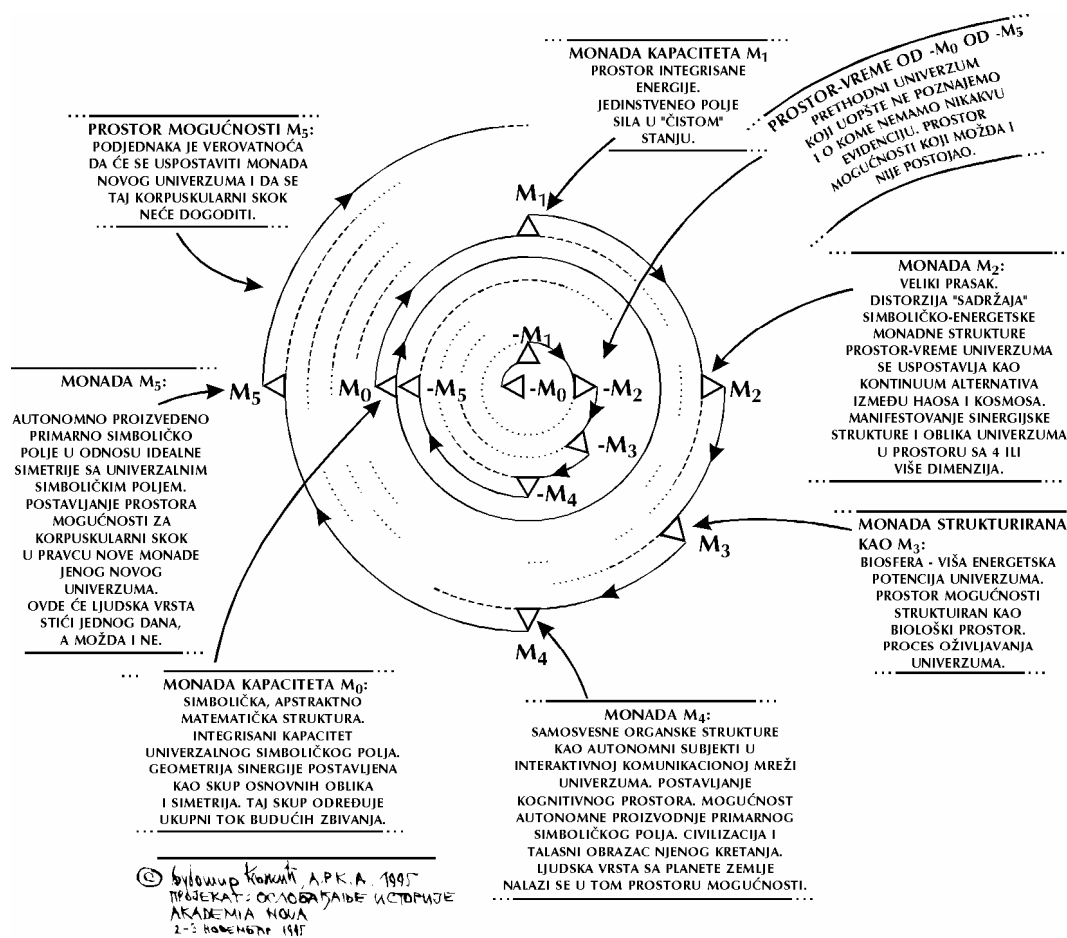
To može biti manifestovani obrazac ljudske civilizacije koja "odmah" demonstrira samosvest o sinergijskoj strukturi Univerzuma i mestu čoveka u toj strukturi. Ova monada, dakle, može biti samo ona civilizacija koja se u stvarnom životu uspostavlja kao oblik u idealno simetričnom odnosu sa svojim osnovnim apstraktnim obrascem. Ona je tačka idealnog preseka Kosmičkog i Zemaljskog lanca, locirana u obe dimenzije ove dve realnosti, pa stoga istovremeno manifestovana i kao Ideja i kao Objekat. Ono što je razlikuje od naredne monade je niži kvantum akumuliranog energetskog potencijala. Treba da imamo u vidu ovu njenu dvostrukost: ona je istovremeno arhetip civilizacije i civilizacija arhetip.

Zato je potrebno da se u potragu za tom monadnom strukturom uputimo imajući prethodno u svesti jasnu sliku apstraktnog obrasca, odnosno arhetipa civilizacije. Bertrand Rasel nas dobro upućuje u jednu ovakvu neophodnost kada, interpretirajući Pitagoru, podseća da se "savršeni ... trougao ne može nacrtati". Kao idealnu apstrakciju, njega možemo videti samo "duhovnim okom". Ova opaska ima opšte značenje u istoriji ljudske svesti i istoriji nauke posebno. Dosledan u primeni ovog

potencijala samo-svesti bio je Nikola Tesla. Svi njegovi pronalasci i otkrića postavljeni su u odnose optimalne identičnosti sa apstraktnim slikama (tih istih pronalazaka i otkrića), koje je uobličio i video svojim "duhovnim okom."

Dogodilo se da je i meni vlastito "duhovno oko" omogućilo da jasno vidim "savršeni trougao" koji se "ne može nacrtati", u ovom slučaju arhetip civilizacije kao idealni, apstraktni obrazac. Tako je identifikacija civilizacije arhetipa postala i lakša i izvesnija.

(O prethodnom, v. Sl. 1)

Slika 1. Apstraktni obrazac triangularnog principa rasta i principa najmanjeg dejstva na primeru transformacione spirale univerzuma.

Preostalo je još "samo" to da se njena idealno apstraktna slika uporedi sa korpusom naših današnjih znanja o istoriji ljudske civilizacije, da se taj komparativni postupak utemelji na rezultatima savremene nauke i interpretira kao jednostavan teorijski model.

Kada sam u izvesnom odsečku opšte istorije ljudske civilizacije prepoznao konkretnu prostorno–vremensku strukturu koja se optimalno poklapa sa slikom koju sam video "duhovnim okom", to je bio prvi indikator koji je nalagao da se ta koincidencija, taj sinhronicitet između Ideje i Objekta, skrupulozno ispita.

Prateći brojne tragove i indicije, koristeći raspoloživi korpus našeg današnjeg znanja, istražujući uočenu koincidenciju i sinhronicitet, došao sam do zaključka da se civilizacija arhetipa "skriva" u prostoru paleolitsko-neolitske civilizacije Centralnog Balkana, njegovih pomorja i rečnih dolina. To je onaj prostor civilizacije koji savremena nauka naziva Starom ili Prvom Evropom. Sledeći intencije principa najmanjeg dejstva, mislim da je primerenije nazvati ga Prvom Civilizacijom. Ovo će kasnije biti objašnjeno.

V

Sadržaj autonomnog simboličkog polja tog prostora simbolički je predstavljen slikama *Aurae Catena* i *Catena Mundi*. Veliki istraživač balkanske biosfere, antropolog i geograf Jovan Cvijić podseća na činjenicu da je tokom Renesanse prostor Balkanskog poluostrva ponovo nazivan *Catena Mundi*, *Zemaljski lanac*, *Svetski lanac*, *Svetske verige*. Ovim imenovanjem prostor je difinisan u obe svoje dimenzije: kao prostor manifestovane biosfere i kao autonomno simboličko polje. I u jednom i u drugom obliku to je centralni prostor: tačka preseka geo-bioloških, klimatoloških i socijalno-istorijskih komunikacija između tri kontinenta – Evropa, Azija i Afrika i, s druge strane, tačka preseka lokalnih interaktivnih komunikacionih mreža ta tri kontinenta. Kao tačka preseka, kao centralni prostor, to područje se nalazi u stalnoj interaktivnoj komunikaciji sa tri kontinenta posredstvom vlastitog autonomnog simboličkog polja. Zato je nazvano *Catena Mundi*, *Zemaljski lanac*.

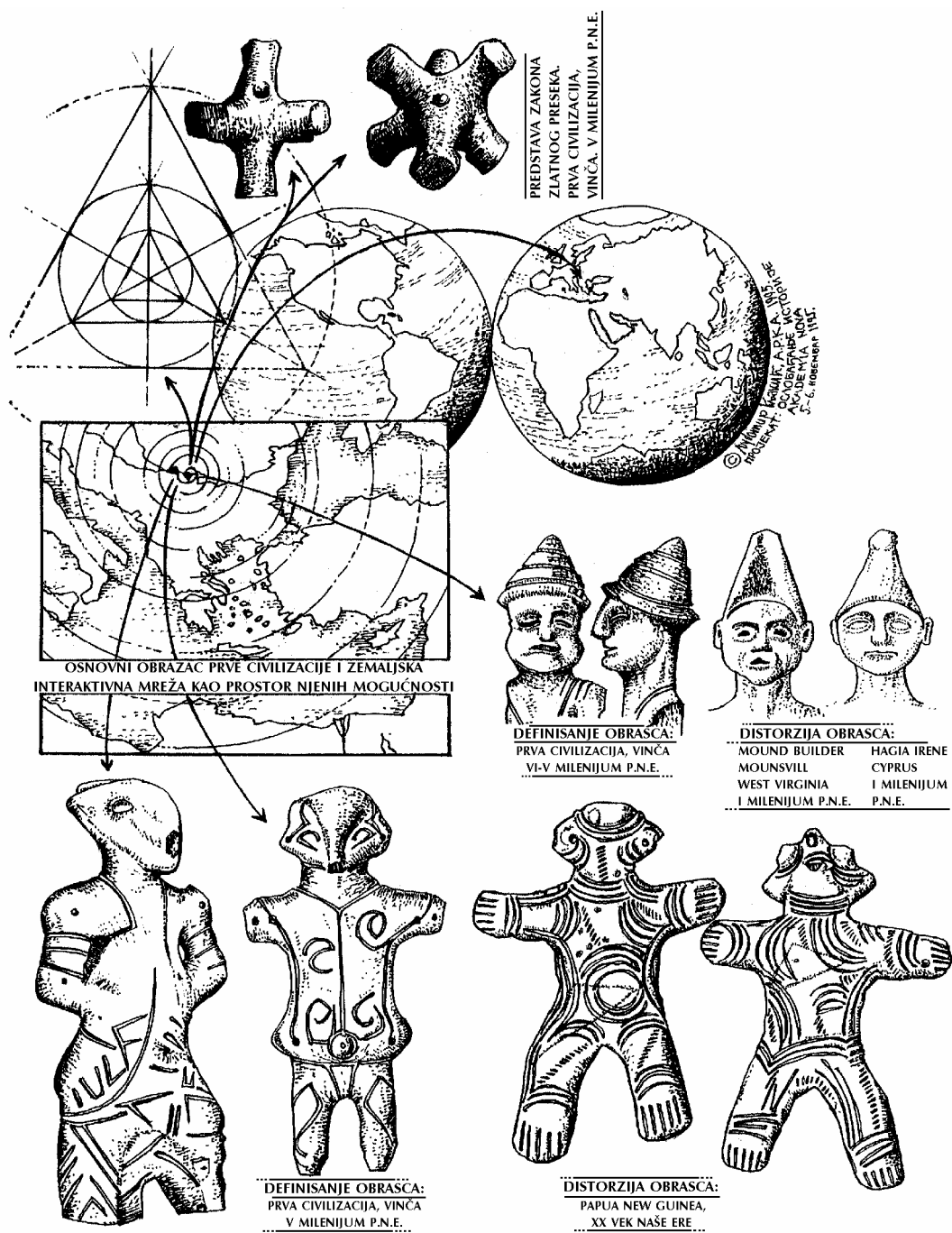
Iskonska predstava Kosmičkog lanca, *Aurae Catena* personifikovana je u istom prostoru: Homer, Pitagora i dalje. Personifikacija je bila akt individualizacije nagomilanog kolektivnog iskustva nosilaca prvobitne balkanske civilizacije. Akt personifikacije mogao je biti sproveden samo sa predstavom koja je već postojala.

Ova standardna interpretacija Kosmičkog lanca nalazi, dakle, da je njegov zemaljski oslonac takođe na Balkanu. Posle bogova koji reprezentuju ljudsku vezu sa Vaseljenom, pesnik balkanske drame Homer, prvi je čovek u tom nizu. Razlog tog prvenstva je njegov pesnički opus: integrisani kontinuum ljudskih i božanskih mogućnosti, mogućnosti Zemlje i Kosmosa interpretiran snagom poetske imaginacije i njenih simboličkih oblika.

Kontinuum mogućnosti Kosmos–Zemlja, svet istovremeno božanski i ljudski, Homer interpretira kao epski dramatičnu napetost u prostoru balkanske istorije i njenih osnovnih obrazaca. S razlogom je Homerova epska interpretacija smeštena u prostor autonomnog simboličkog polja Prve Civilizacije i u prostor distorzije i manifestacije njenih osnovnih oblika. To je balkansko-anadolski i apeninski prostor. Prostor ova

tri poluostrva je prostor uspostavljanja monadne strukture Prve Civilizacije i prostor distorzije njenih osnovnih oblika.

(U vezi ovoga, v. Sl. 2)

Slika 2. Prva civilizacija i zemaljska interaktivna mreža

Razume se, sva pitanja vezana za Homerove epove i danas su otvorena: geografija drevnog Ilija je sporna isto onoliko koliko i vreme mitskog rata, čak je i ličnost samog pesnika predmet sporova i osporavanja; sigurno je samo to da je u *Ilijadi* i *Odiseji* zapisana i kodifikovana mnogo starija usmena tradicija; brojne indicije govore u prilog onih teorija koje kao mesto rađanja te tradicije identifikuju područje centralnog Balkana...

Nekoliko stotina godina posle Homera, Pitagora je svoju Opštu teoriju formulisao u istom prostoru i unutar identične duhovne tradicije. Razlika između dve interpretacije je metodološke prirode. Homer je realnost univerzalnog, kosmičkog simboličkog polja (bogovi i ljudi na Nebu i Zemlji i veze među njima), opevao kao stvarnost balkansko-anadolske, lokalno manifestovane realnosti. Nasuprot njemu, Pitagora je realnost lokalno manifestovanog sveta (u trouglu Balkan, Anadol, Apenini i interaktivne veze tog geografskog trougla sa Egiptom ili Vavilonom) redukovao i integrisao kao realnost univerzalnog, kosmičkog simboličkog polja. Oba su postupka komplementarna, pa ne treba da čudi ekstravagantno nastojanje Ignjata Đurđevića da dokaže kako je Pitagora stvarni autor *Ilijade* i *Odiseje*.

Za osnovni pravac ovog rada bitnije je, međutim, nešto drugo. To je, kao što vidimo, tvrda činjenica da se jedan te isti geografski i kognitivni prostor imenuje dvema simboličkim predstavama: Balkan je "tačka" u koju su smešteni Kosmički i Zemaljski lanac. To znači da u tom prostoru možemo dekodirati i onu tačku njihovog idealnog preseka, odnosno monadnu strukturu kao arhetip civilizacije i kao civilizaciju arhetip.

Arhetip civilizacije jeste informaciona matrica koju možemo predstaviti kao apstraktnu strukturu, kao geometrijsku sliku osnovnih oblika, stanja, interferencija i kretanja. Civilizacija arhetip je ona manifestacija apstraktno strukturiranog obrasca u prostoru sa četiri ili više dimenzija, čije je odstupanje od centralnog poretka najmanje moguće. Monada je prostor integrisanja ove dve strukture. Kosmički i Zemaljski lanac su simboličke predstave takvog prostora mogućnosti. U tački njihovog preseka "skriva" se sama monada.

Tačka idealnog preseka Kosmičkog i Zemaljskog lanca za kojom tragamo, nalazi se u Lepenskom Viru. To je ime uvale u središtu Đerdapa. Ona je smeštena u području Gvozdenih Vrata na desnoj obali Dunava, između Koršo brda koje je natkriljuje s te strane i okomitih stena Treskavice koja se nadvisuje na levoj obali velike reke.

Lepenski Vir je geografski prostor monadne strukture koja je uspostavila kontinuum mogućnosti iz koga je Pitagora načinio onaj epohalni svetlosni iskorak. Taj prostor mogućnosti predstavlja kontinuum civilizacije čija su dva osnovna i najuticajnija oblika i vremenska odsečka, po lokalitetima prvobitnih arheoloških identifikacija, nazvana Lepenski Vir i Vinča. Kontinuum Lepenski Vir – Vinča pokriva prostor centralnog Balkana, srednjeg Podunavlja i tri pomorja Jadranskog, Egejskog i Crnog mora – u periodu od cca. 12.000 godina p.n.e. do oko 2.000 godine p.n.e., dakle oko 10.000 godina. Ovaj prostor mogućnosti nazivam Prva Civilizacija.

Distorzija osnovnih obrazaca, oblika i interferencija simboličkog polja Lepenski Vir – Vinča može se pratiti širom globusa. Kasniji antički izveštaji – od VIII veka p.n.e. – čuvaju uspomenu na ovu epohu nazivajući je *Zlatnim dobom*, a njene nosioce *Pelastima* ili *Pelazgima* ili *Božanskim Starincima*, kako kaže Homer.

To je prostor–vreme Prve Civilizacije i njenih nosilaca.

VI

Slučaj Lepenskog Vira je ekscentričan, sasvim osoben slučaj jednokratne kontingentne odluke koja je proizvedena kao "treća mogućnost" u prostoru "pakovanja" mogućnosti ljudske civilizacije, odnosno planetarne biosfere uopšte, tokom više stotina hiljada godina. Vreme uspostavljanja "prvobitne" strukture tog prostora gubi se u periodu od 5 milijardi godina pre našeg vremena.

Ritmičko raspadanje i ponovno uspostavljanje zemaljskog magnetnog polja, pomeranje njenih magnetnih i gravitacionih polova i ritmičke promene do kojih su ta pomeranja dovela u klimi planete, posebno s obzirom na promene nagiba Zemljine gravitacione ose u odnosu na Sunce, promene konfiguracije kontinentalnih masa i vodenih površina, geo-fizički, geo-hemijski i biogeohemijski procesi kojima je menjan sastav atmosfere ili se uticalo na transformacije geoloških formacija, razvoj i nestanak brojnih oblika biljnog i životinjskog sveta... itd. predstavljaju najmarkantnije faktore profilisanja prostora lokalnih planetarnih mogućnosti, pa tako i njene lokalne biosfere. To su faktori sa presudnim uticajem na oblike njenog transformisanja, kao i na proces upostavljenog lokalnog polja svesti.

Tokom poslednjih 5 miliona godina posvedočen je razvoj više oblika ljudske vrste i njene civilizacije. Tim oblicima (*Australopithecus*, *Homo habilis*, *Homo erectus*, *Homo sapiens*) i njihovim transformacionim epohama komplementarni su procesi transformisanja ukupne biosfere. Oba toka transformacija su, naime, oblici u kojima se manifestuje ista sinergijska struktura. U pitanju je, zato, jedan opšti transformacioni proces, odnosno kontinuum transformacija. On se samo–reguliše na osnovu univerzalnog važenja principa najmanjeg dejstva i triangularnog principa rasta. Stoga se u svakoj od njegovih autonomnih i specifičnih manifestacija, na mikro i makro nivou, integriše informaciona matrica "prošlosti", "sadašnjosti" i "budućnosti" ukupnog lanca promene i svih njegovih oblika.

Pogledamo li na taj kontinuum transformacija sa dovoljne distance videćemo ga kao proces planetarnog oživljavanja i snaženja lokalnog polja svesti. Tokom istorije svoje manifestovanosti u višedimenzionalnom prostoru lokalnog Kosmosa, naša planeta je prevalila vanredno uzbudljiv put od statusa pretežno neživog do pretežno živog objekta u interaktivnoj mreži Kosmosa. Sa čovekom, ona je demonstrirala energetski potencijal za autonomnu proizvodnju primarnog simboličkog polja koje predstavlja samu suštinu kosmičke interaktivne mreže.

Ali, da bi se taj potencijal realizovao, bilo je potrebno da oblici njegove realizacije budu u optimalnoj saglasnosti sa osnovnim oblicima, stanjima i relacijama čijim dejstvom se samo–uspostavlja kosmička interaktivna mreža, odnosno univerzalno simboličko polje. Princip najmanjeg dejstva, triangularni princip rasta i načelo neodređenosti, regulišu taj prostor (ne)uspešnih demonstracija ovog osnovnog ljudskog potencijala. Aplikujemo li te principe na danas dostupna znanja o ukupnoj ljudskoj istoriji i upotrebimo li ih kao metodološke i analitičke instrumente, moći ćemo da definišemo prihvatljiv teorijski model za rekonstrukciju tog procesa.

Slučaj Lepenskog Vira je veoma dobar primer da se ovo pokaže.

Standardna arheološka sistematizacija sugerise da je pretežan deo ljudske istorije valjao da bude "investiran" u mukotrpno i sporo akumuliranje potencijala koji bi demonstraciju ovog osnovnog ljudskog potencijala učinio optimalno verovatnim. To znači da je ljudska istorija "investirana" u uspostavljanje takve vlastite strukturiranosti koja će omogućiti relaciju idealne identičnosti između apstraktnog obrasca tog kapaciteta autonomne proizvodnje primarnog simboličkog polja i oblika u kojima se on manifestuje.

Ovaj napor je dokumentovan na samom početku ljudske istorije.

Noam Čomski je, unutar prostora kognitivnih mogućnosti koji je postavio Pitagora, a na tragu uvida Bertranda Rasela, počao od zaključka o urođenim mentalnim kapacitetima čoveka. Na toj osnovi, Čomski je postavio svoju transformaciono-generativnu teoriju jezika. Jedino tako, mogao je da u prostoru lingvistike razreši klasični problem na koji podseća u jednom od svojih radova: "Od Platona do danas, ozbiljne filozofe zbunjuje i intrigira pitanje koje je Bertrand Rasel u jednom od svojih kasnijih dela (misli se na *Human Knowledge* iz 1948, prim. Lj.K.) ovako sročio: 'Kako to da su ljudska bića, čiji su dodiri sa svetom kratkotrajni, lični i ograničeni, uprkos tome kadra da znaju onoliko koliko znaju?'"

Potencijal ljudskog znanja, odnosno potencijal ljudske svesti, jeste oblik demonstriranja mogućnosti lokalne biosfere da se u kosmičkoj interaktivnoj mreži strukturira kao autonoman proizvođač primarnog simboličkog polja. Taj potencijal je osnovni sadržaj kodiranih informacija u ljudskom DNK. U ljudskom DNK je, naime, "upakovana" osnovna informatička matrica sinergijske strukture Univerzuma i njegovih osnovnih oblika: relacija Ideja–Objekat, integrisani prostor–vreme, integrisani transformacioni kontinuum postavljen između pretežno neživih i pretežno živih oblika, simetrije i skupovi simetrija... Samosvest o sadržaju tog paketa je akt otkrića ljudskog kapaciteta i njegovog smisla. To je ljudski kognitivni kapacitet. Zato su Pitagora, Platon i drugi, a videli smo i Čomski, našli da je učenje zapravo sećanje. Nivo dostignutog znanja je nivo samosvesti o ljudskom kognitivnom kapacitetu. Taj kapacitet je kodirana informacija zapisana u DNK i manifestovana u "trenutku" kada se na planeti javljaju prvi hominidi. Taj "trenutak" je predstavljao korpuskularni skok-iskorak u treću mogućnost iz kontinuumu alternativa uspostavljenog između pretežno neživih i pretežno živih oblika dotadašnje biosfere.

Tako se biosfera strukturira kao energetska potencijal višeg reda, kao mogućnost autonomne proizvodnje primarnog simboličkog polja. Mogućnost autonomne proizvodnje primarnog simboličkog polja je manifestacija potencijala ljudske svesti da integriše informacionu matricu Univerzuma, njegovu sinergijsku strukturu i oblike u ukupni prostor–vreme njegove "prošlosti", "sadašnjosti" i "budućnosti". U skladu sa načelom neodređenosti, moć integrisanja Univerzuma otvara perspektivu uspostavljanja višeg energetskog kapaciteta samog Univerzuma.

Prostor ovih mogućnosti istovremeno je "lociran" u realnosti polja svesti i realnosti čulnog sveta. To su komplementarne realnosti čiju istoriju nazivamo istorijom čoveka, svetskog društva, civilizacije ili istorijom (našeg) sveta.

Ona se istovremeno manifestuje i kao čestica i kao talas, a njeno kretanje ima karakter dinamičkog talasnog obrasca: materija–energija civilizacije javlja se istovremeno kao diskontinuirana čestica i kontinuirano polje.

To je oblik strukturiranja informacionog kapaciteta ljudskog sveta u realnom svetu polja svesti, svetu ideja i u realnosti objekata manifestovanog sveta.

Manifestujući se i kao čestica ili korpuskula i kao talas ili obrazac talasnog kretanja, civilizacija sa svojim informacionim kapacitetom demonstrira osnovnu strukturu identičnost sa strukturom svetlosti. Ova identičnost je rezultat strukturiranja samog polja svesti.

Svest je, naime, strukturirana kao i svetlost: korpuskula i talas istovremeno. Stoga, mi imamo posla sa fenomenom trostrukog identiteta: svetlost–svest–svet, jedan koji je tri, tri koji je jedan.

Trostruki identitet se manifestuje kao sinergijski sadržaj u svakom onom "trenutku" istorije svetskog društva kada je dolazilo do korpuskularnih iskoraka u treću mogućnost i do strukturiranja neke nove monade za neki novi prostor ljudskih alternativa.

Razume se, to je slučaj (i) monadne strukture Prve Civilizacije i njenog prostora mogućnosti tokom 10.000 godina. Na standardnoj vremenskoj skali ljudske istorije, to je tačka prostor–vremena koja integriše "prošlost", "sadašnjost" i "budućnost" univerzalne interaktivne mreže Kosmičkog i Zemaljskog lanca. Trostruki identitet svetlost–svest–svet idealno je uspostavljen u toj tački prostor–vremena kao novi centralni porijek. Njegovi osnovni oblici i simetrije dalekosežno određuju tok svih budućih događaja u prostoru alternativa koji je postavio. Lepenski Vir je identifikovan kao ova tačka prostor–vremena. Model ljudske samo–svesti koji je u njoj strukturiran predstavlja informacionu matricu ljudske civilizacije kakvu danas poznajemo.

Integrisanost ukupnog prostor–vremena je prirodno stanje tog modela samo–svesti. Informacioni paketi univerzalnog i lokalnog polja svesti: polja kosmičkih, sunčevih, elektromagnetskih, vodenih, geo-fizičkih i bio-hemijskih informacionih talasa, integrisana su i manifestovana u civilizaciji Lepenskog Vira kao optimalna potencija. Zajednica je samosvesno organizovana u skladu sa osnovnim obrascem

optimalnog održanja i rasta energije, u skladu sa triangularnim principom rasta. To znači da je kognitivni kapacitet Lepenskog Vira uspostavljen kao područje optimalne identičnosti između onog Raselovog "savršenog trougla" koji se može videti samo "duhovnim okom" i četvorodimenzionalnog prostora mogućnosti da se taj idealni obrazac manifestuje.

"Savršeni trougao" triangularnog principa rasta u Lepenskom Viru se upotrebljava kao osnovni obrazac autonomne proizvodnje primarnog simboličkog polja. Zato je Prva Civilizacija strukturirana po pravilima sinergijsko-energetske geometrije, synergetic-energetic geometry, kako je ova geometrija optimalnog pakovanja sfera nazvana polovinom XX veka naše ere.

VII

Sinergijsko-energetska geometrija Lepenskog Vira je geometrija Univerzuma i njegove sinergijske strukture. To je geometrija zlatnog preseka. Njena primena u prostoru civilizacije Lepenskog Vira predstavlja akt samosvesnog preslikavanja Kosmičkog u Zemaljski transformacioni lanac, astralnog u terestijalni poredak. Primena sinergijsko-energetske geometrije identifikovana je kao osnovni obrazac definisanja prostora–vremena na lokalitetima ove civilizacije i u području distorzije njenih obrazaca. Osnovni oblik geometrije ovako strukturiranog centralnog poretka je pravilni jednakostranični trougao. To se posebno manifestuje u urbanističko-arhitektonskoj organizaciji prostora, u načinu sahranjivanja i u simboličkom sistemu komunikacija.

Stambeni moduli civilizacije Lepenskog Vira su projektovani metodom triangulacije. To su prostori definisani u obliku trostrane pravilne piramide koja se u isto vreme postavlja u obe realnosti: ona je realni objekat u čulnom svetu optimalno integrisan sa svojim idealnim geometrijskim arhetipom iz sveta ideja. Osnovica tih objekata je pravilno trougaono polje proizvedeno posebnim tehnološkim postupkom. Premинуli su sahranjivani u položaju čiji je idealni geometrijski oblik, takođe, pravilni jednakostranični trougao. Simbolički sistemi komuniciranja – sistem znakovnog pisma, standardizovani vizuelni simboli na predmetima svakodnevne upotrebe – isto tako su izvedeni iz pravilnog jednakostraničnog trougla kao osnovnog modela. Znaci A, Δ i Λ imaju poseban status u tom simboličkom sistemu.

Na osnovu svih ovih osnovnih manifestacija samosvesti Prve Civilizacije, jasno je da se taj model samosvesti strukturirao kao onaj Raselov "savršeni trougao". Njega su nosioci Prve Civilizacije jasno videli svojim "duhovnim okom". Prostor vlastitih mogućnosti u višedimenzionalnom svetu organizovali su u skladu sa tim idealnim geometrijskim oblikom kao uzorom. Zato je pravilni jednakostranični trougao osnovni simbol Prve Civilizacije u oba sveta njene realnosti, u realnosti Ideja i u realnosti Objekata.

Skup osnovnih oblika manifestovanja triangularnog principa rasta Univerzuma optimalno je "preslikan" u skupu triangularnih obrazaca Prve Civilizacije. "Savršeni trougao" Lepenskog Vira i "savršeni trougao" Univerzuma uspostavljaju idealnu sinergijsku strukturu u prostoru interaktivne komunikacione mreže, odnosno u realnosti sveta Ideja i dimenzijama te realnosti. Idealna simetričnost može se, kao i sam "savršeni trougao", videti samo iz koordinata interaktivne komunikacione mreže, dakle "duhovnim okom". To je kognitivni kapacitet samosvesti. Vidimo da je kapacitet samosvesti ljudi Prve Civilizacije bio manifestovan kao visok potencijal njihovog "duhovnog vida".

Iako su osnovni obrasci, apstrakcije oblika i relacija, *skriveni* iza svojih manifestovanih oblika u višedimenzionalnom čulnom svetu, jer "pravo ustrojstvo stvari voli da se krije" kako kaže Heraklit, povremeno ih je moguće identifikovati. Ti retki trenuci se manifestuju kao korpuskularni, svetlosni skokovi u treću mogućnost. Oni konstituišu nove monadne strukture dugoročno i dalekosežno određujući budući tok zbivanja. Slučaj Prve Civilizacije predstavlja izrazit slučaj identifikovanja i korišćenja čistih osnovnih obrazaca. Kao civilizacija čistih osnovnih obrazaca, ona je i sama arhetip, monada integrisanog prostor-vremena, njegove "prošlosti", "sadašnjosti" i "budućnosti. Talasno i korpuskularno kretanje informacionog kapaciteta Prve Civilizacije predstavlja širenje njenog polja integrisanih, simbolički strukturiranih matrica u "horizontalnom" i "vertikalnom" prostoru interaktivne informacione mreže. Kosmički i Zemaljski lanac su komunikacioni prostor Prve Civilizacije. Ona je akter širenja i jačanja tog kognitivnog prostora.

Sledstveno, Prva Civilizacija je u isto vreme i prijemna i emisiona stanica tog prostora: univerzalno i lokalno simboličko polje integrišu se u toj tački. Prva Civilizacija je, dakle, u interaktivnom odnosu sa kosmičkim i lokalno zemaljskim komunikacionim prostorom. To je, videli smo, prostor dvostruke realnosti – svet Ideja i svet Objekata. U slučaju Prve Civilizacije, identifikovan je kapacitet njene samosvesti za aktivno učešće u komunikacionom prostoru apstrakcija obe realnosti.

Ovo se može ilustrovati danas poznatim pojavama manifestovanja triangularnog principa rasta u prostoru našeg Sunačevog sistema i na samoj Zemlji. Bez obzira na to da li su piramidalne strukture na Marsu (oblast Sidonija, planina Olimp itd.) ili na Mesecu, rezultat manifestovanja univerzalnog ili lokalnog simboličkog polja, jasno je da možemo identifikovati geometriju identičnosti između tih objekata i triangularno strukturirane civilizacije Lepenskog Vira. U lokalnim zemaljskim uslovima takva identifikacija je nesumnjivo lakša. Šta, u vezi s tim, govori relacija između pravilnih trougaonih piramida za žive u Lepenskom Viru, piramida koje su "rođene" tokom preborealne faze postglacijalnog doba, odnosno na početku holocena savremene geološke epohe (oko 14.000 godine pre našeg vremena) i pravilnih četvorostranih piramida za mrtve, koje u Egiptu počinju da grade od oko 5.000 godine pre našeg vremena? Ta relacija govori o prostoru distorzije informacionih paketa Prve Civilizacije, kao i o prostoru manifestovanja tih matrica.

Brojne hronološke nepodudarnosti i nedoumice koje može izazvati jedna ovakva rekonstrukcija interaktivne mreže na Zemlji i na Nebu, ne treba da nas obeshrabri. Imamo posla sa fenomenom integrisanog prostor–vremena i sa varijacijama tog fenomena. Univerzalne hronologije su zasnovane na ignorisanju pojava "usporenog" ili "ubrzanog" kretanja vremena uopšte, a vremena lokalnih prostora posebno. Dobar primer za ovo su savremene peleolitsko–neolitske zajednice na Papui Novoj Gvineji. I devedesetih godina XX veka, na Papui Novoj Gvineji koriste se figurine koje su identične onima iz epohe balkanske Vinče od VI – III milenijuma p.n.e. Kako bilo da bilo, komparativna analiza "prirodnih" i "veštačkih" artefakata poznatog prostor–vremena na Zemlji i Nebu, omogućava nam da identifikujemo interaktivnu komunikacionu mrežu i mesto Prve Civilizacije u toj mreži.

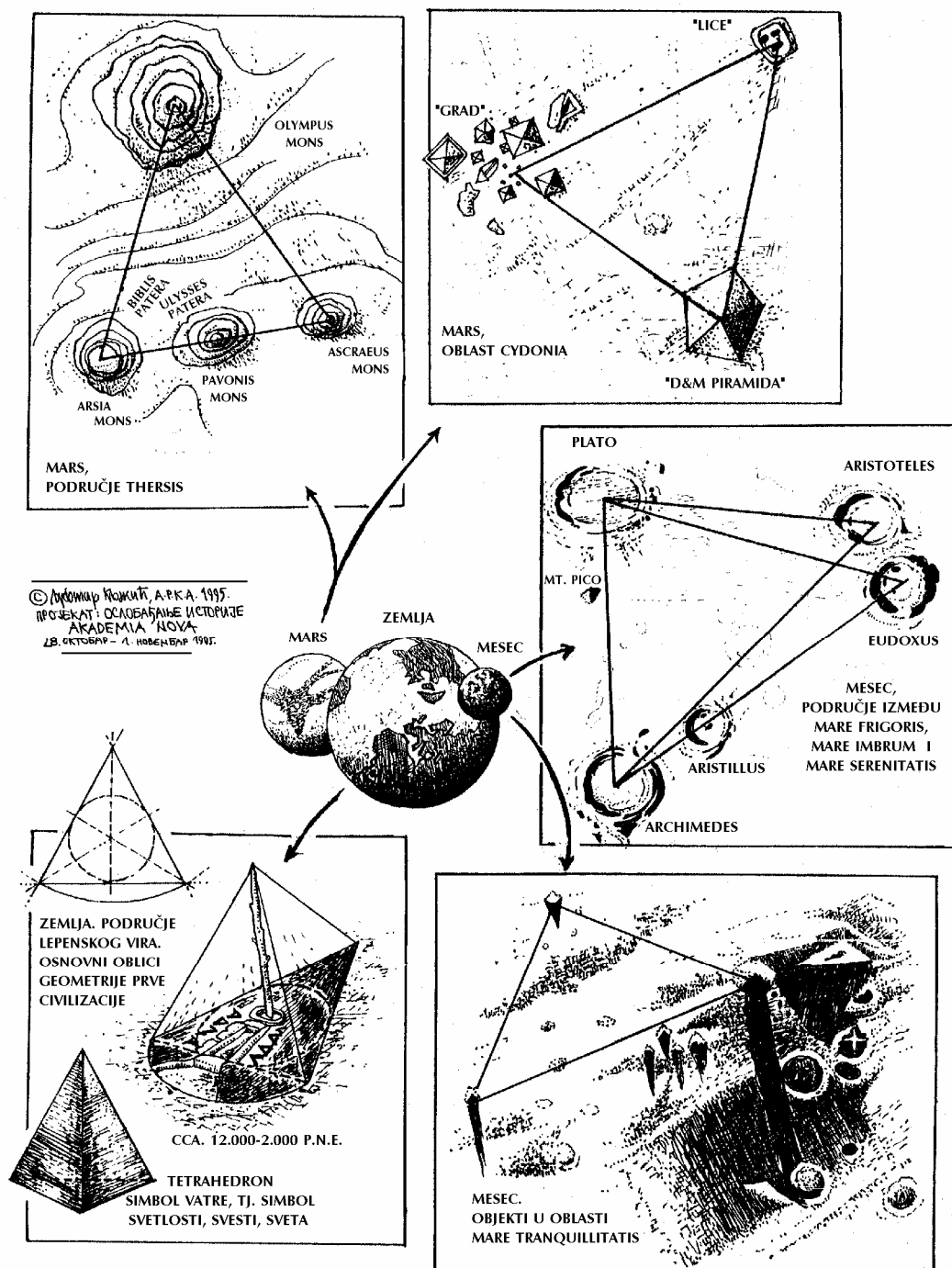
U Pitagorinoj klasifikaciji osnovnih geometrijskih oblika i objekata, u klasifikaciji koju imamo da zahvalimo sačuvanim Platonovim spisima, trougao je fundamentalni obrazac, a tetrahedron, pravilna trostrana piramida je simbol vatre, odnosno svetlosti, odnosno svesti. Savremena kvantna teorija objašnjava prostor mogućnosti manifestovanja neke pojave kao kontinuum alternativa između "da" i "ne". Beskrajni broj mogućih kombinacija dve osnovne i ekstremno udaljene alternativne tačke ne strukturira se kao tvar, nego kao prostor korpuskularnih, dakle svetlosnih, informacionih talasa o mogućim energetskim manifestacijama. Akt svake manifestacije predstavlja slučaj iskoraka u treću mogućnost. Da bi se nešto manifestovalo na relaciji između tačke A i tačke B nekog prostora, ono mora proširiti taj prostor uspostavljanjem tačke C. Uspostavljanje tačke C je korpuskularni ili svetlosni skok. Geometrija Lepenskog Vira je manifestacija jednog takvog skoka. To je manifestacija svetlosti, odnosno svesti. Pravilni jednakostranični trougao i tetrahedron, pravilna trostrana piramida su osnovni obrasci, oblici i simboli takvog centralnog poretka. Kod Pitagore i njegovih nastavljača, u centru Kosmosa se nalazi vatra, dakle svetlost, dakle svest. Simbol centra Kosmosa je pravilna trostrana piramida, tetrahedron. Za današnju nauku, ta struktura je trouglasti princip rasta manifestovana kao korpuskularni prostor alternativa i svetlosnog iskoraka u treću mogućnost.

U svakom slučaju, simbolički jezici prve i današnje nauke identifikuju identične osnovne oblike u oba člana ovde interpretirane sinergijske strukture: pravilni jednakostranični trougao i tetrahedron u Lepenskom Viru i na "početku" univerzalnog prostor–vremena našeg Kosmosa (v. Sl. 3).

Možda je ovo skriveni smisao one pripovesti izvesnog "varvarina" o kojoj nas u I veku n.e. izveštava Plutarh.

Reč je o "varvarinovoju" geometrijskoj apstrakciji Univerzuma koja počiva na tvrdnji da postoje ukupno 183 sveta. Oni su raspoređeni u obliku pravilnog jednakostraničnog trougla sa šezdeset svetova na svakoj strani, dok su preostala tri sveta postavljena na svaki od uglova trougla. Svetovi se međusobno lako dodiruju i, istovremeno, svi zajedno, kreću "kružeci kao u kolu". Unutrašnja površina tog trougla je

"zajedničko ognjište svih svetova". Zove se Polje istine. U tom univerzalnom Polju istine "nepomično leže principi, oblici i uzroci svega što je bilo i što će biti, a oko njih je večnost iz koje kao da otiče vreme jureći prema svetovima".

Slika 3. Neki primeri triangularnih struktura u lokalnoj interaktivnoj mreži našeg Sunčevog sistema.

Ova kasna neopitagorejska predstava iz I veka n.e., u osnovi se ne razlikuje od interpretativnog modela današnje kvantne fizike. Polje istine sa stanovšta savremene nauke predstavlja jednokratnu, kontigentnu odluku – monadu, arhetip – koja postavlja nove oblike i simetrije i na taj način dalekosežno određuje naredni ciklus zbivanja, sve do ispunjenja njegovog energetskog optimuma i transformacije u narednu monadnu strukturu i njen prostor mogućnosti. Kao lep primer kontigentne jednokratne odluke u istoriji ljudske civilizacije naš Lepenski Vir i sam predstavlja Polje istine, odnosno skup osnovnih obrazaca i simetrija kojima je određen budući tok događaja. Verovatnoća za Pitagorinu Opštu teoriju Kosmosa postavljena je u tom Polju istine.

Sa valjanim razlozima, Prvu Civilizaciju i njeno Polje istine znatno kasniji antički izvori pamte kao Zlatno doba ljudskog roda. Razume se da nosioci te civilizacije takođe uživaju visok ugled. Oni su upamćeni kao balkanski Starinci ili Pelasti, odnosno Pelazgi kako ih transkribuje helenska arhivistika i potonja historiografija do naših dana.

Interpretirani teorijski model omogućava nam da definišemo kognitivnu strategiju učenja kao sećanja na obe skale interaktivne komunikacione mreže. Taj model je apstraktni obrazac integrisanja ukupnog prostora–vremena i njegove "prošlosti", "sadašnjosti" i "budućnosti". Ovo blisko pakovanje sfera optimalno je moguće u prostoru sinergijsko-energetske geometrije. Manifestovanje tog optimuma je oblik demonstriranja ljudske samosvesti. Na primeru blisko pakovanih sfera Pitagorine Opšte teorije Kosmosa i modela samosvesti Prve Civilizacije, pokazane su analitičke i integrativne mogućnosti ovog modela. On je rezultat sinergijskog strukturiranja današnjeg raspoloživog znanja. Pokazano je, međutim, da se "drevno" znanje u bitnom ne razlikuje od onoga što nazivamo modernom naukom i filozofijom. U osnovi, ovu razliku i ne možemo uspostaviti. Jer, i jedan i drugi kognitivni korpus odnose se prema identičnoj sinergijskoj strukturi beskrajno malog i beskrajno velikog Univerzuma: oba su manifestacije oblika istog polja ljudskih mogućnosti. Prostor mogućnosti civilizacije kakvu danas imamo postavljen je monadnom strukturom Prve Civilizacije: Lepenski Vir – Vinča.

Od "trenutka" manifestovanja monadne strukture Prve Civilizacije, možemo rekonstruisati osnovni obrazac i prostor distorzije oblika njenog polja svesti. Upotrebljeni teorijski model takođe omogućava da ustanovimo mesto Prve Civilizacije u univerzalnoj interaktivnoj mreži, odnosno njen ukupni integrativni potencijal.

Prva Civilizacija je manifestovana kao proces optimalnog "preslikavanja" osnovnih oblika sinergije Univerzuma u lokalni zemaljski poredak. Zato je njen prostor mogućnosti još na delu. Kroz istoriju, mi možemo pratiti proces narastanja tog ener-

getskog kapaciteta, ali i procese njegove fragmentacije, individualizacije i udaljavanja od matičnog centralnog poretka. Činjenica je, međutim, da je taj energetska kapacitet i dalje dalekosežno određen osnovnim obrascima i simetrijama koji su postavljeni monadom Prve Civilizacije. To pokazuje Pitagorina teorija. Monadno strukturirana, ova teorija je manifestacija optimalnog potencijala individualizovane ljudske samosvesti unutar prostora mogućnosti Prve Civilizacije. Pitagorin model je akt energetskog rasta tog prostora.

Najzad, treba konstatovati da je ovde primenjeni model pokazao produktivne dimenzije pokušaja da se dostupna naučna znanja i potencijali individualne samosvesti integrišu i integralno primene. To je put zasnivanja nove paradigme, novog teorijskog modela.

Ova perspektiva bliskog pakovanja kognitivnih sfera različitih naučnih disciplina u jednu sinergijsku strukturu, vraća nas, međutim, na sam početak naučnog i filozofskog mišljenja. Zaista, model prvobitnog jedinstva nauka i filozofije danas se može uspostaviti kao optimalna potencija akumulirane energije ukupnog planetarnog polja svesti.

Beograd – Cambridge – Beograd

maj – oktobar, 1995.

PREPORUČENA LITERATURA

- [1] B.Bearly and P.Budlow, eds., *The Philosophy of Mind* (MIT Press, Cambridge, 1992).
- [2] A.Benac, ed., *Praistorija jugoslovenskih zemalja*, I–V (ANUBIH – Centar za balkanološka ispitivanja, Sarajevo, 1979–1987).
- [3] M.Budimir, *Sa balkanskih istočnika* (SKZ, Beograd, 1969).
- [4] F.Broudel, *Ecrits sur l'Histoire* (Paris, 1969); prevedeno i kod nas: *Spisi o istoriji* (SKZ, Beograd, 1992).
- [5] G.Burenhult, *People of the Stone Age – Hunter – Gatherers and Early Farmers* (American Museum of Natural History and Harper Collins, San Francisco and New York, 1993).

- [6] F.Capra, *The Tao of Physics* (Fontana/Collins, New York, 1976); prevedeno i kod nas: *Tao fizike* (Opus, Beograd, 1989).
- [7] J.L.Casti, *Paradigms Lost – Jackling the Unanswered Mysteries of Modern Science*, (Avon Books, New York, 1989).
- [8] J.Cvijić, *Balkansko poluostrvo* (SANU, Književne novine, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1987).
- [9] B.Cunliffe, *The Oxford Illustrated Prehistory of Europe* (Oxford Univ. Press, Oxford, 1994).
- [10] G.Clark, *World Prehistory* (Cambrige Univ. Press, Cambrige, 1987).
- [11] N.Chomsky, *Language and Mind* (Harcourt Brace Jovanovich and World, New York, 1968).
- [12] D.Darling, *Equations of Eternity – Speculations on Consciousness, Meaning and the Matematical Rules that Orchestrate the Cosmos* (Hyperion, New York, 1993).
- [13] P.C.W.Davies and J.Brown, eds., *Superstrings – A Theory of Everything?* (Cambridge Univ. Press, Cambridge, 1988).
- [14] P.C.W.Davies and J.Brown, eds., *The Ghost in the Atom* (Cambridge Univ. Press, Cambridge, 1993).
- [15] P.C.W.Davies, *Are We Alone?* (Penguin Books, London, 1995).
- [16] H.Diels, *Die Fragmente der Vorsokratiker*, I–II (Weidmann, 1951/52); prevedeno i kod nas: *Predsokratovci, Fragmenti*, I–II (Naprijed, Zagreb, 1983).
- [17] M.Đurić, *Istorija helenske etike* (Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1987).
- [18] M.Đurić, *Istorija helenske književnosti* (Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1986).
- [19] M.Gimbutas, *The Civilization of Goddesses – The World of Old Europe* (Harper Collins, San Francisco, 1991).
- [20] M.Gimbutas, *The Goddesses and Gods of Old Europe* (Thames and Hudson, London, 1982).
- [21] M.Gimbutas, *The Language of Goddess* (Harper Collins, New York, 1989).
- [22] M.Ghyka, *Philosophie et mystique du nombre* (Paris, 1971); prevedeno i kod nas: *Filozofija i mistika broja* (Književna zajednica Novog Sada, Novi Sad, 1987).
- [23] W.Heiseberg, *Der Teil und das Ganze* (R. Pirer & Co., München, 1969); prevedeno i kod nas: *Fizika i metafizika* (Nolit, Beograd, 1989).
- [24] M.Kaku, *Hyperspace* (Oxford Univ. Press, Oxford, 1994).
- [25] Lj.Kljakić, *Oslobađanje istorije I* (Arhiv Kljakić, Beograd, 1993).
- [26] Lj.Kljakić, The Pelasgian Creation Myth as Starting Point of New Scientific Paradigm of Human Consciousness, prezentirano na konferenciji "Toward a Scientific Basis of Consciousness" (Tucson, AZ, April 1994).

- [27] Đ.Koruga, S.Hameroff, J.Withers, R.Loutfy and M.Sundareshan, *Fullerene C-60: History, Physics, Nanobiology, Nanotechnology* (North-Holland, Amsterdam, 1993).
- [28] Z.Marić, *Ogled o fizičkoj realnosti* (Nolit, Beograd, 1986).
- [29] R.Pešić, *Vinčansko pismo* (Pešić i sinovi, Beograd, 1995).
- [30] R.Penrose, *Shadows of the Mind* (Vintage – Random House, London, 1995).
- [31] Plutarh, *Pitijski dijalozi* (Matica srpska, Novi Sad, 1990).
- [32] C.Renfrew, *Archeology and Language – The Puzzle of Indo-European Origins* (Jonathan Cape, London, 1987).
- [33] C.Renfrew, *Archeology – Theories, Methods and Practice* (Thames and Hudson, London, 1991).
- [34] P.Ristić, *Lepenski Vir – Rekonstrukcija* (SKC, Beograd, 1972).
- [35] B.Russell, *History of the Western Philosophy* (George Allen & Unwin Ltd., London, 1945); prevedeno i kod nas: *Istorija zapadne filozofije* (Kosmos, Beograd, 1962).
- [36] B.Russell, *Wisdom of the West* (Redbone Books, London, 1959); prevedeno i kod nas: *Mudrost zapada* (Mladost, Zagreb, 1959).
- [37] D.Srejović, *Lepenski Vir* (SKZ, Beograd, 1969).
- [38] D.Srejović, *Umetnost Lepenskog Vira* (Izdavački zavod Jugoslavija, Beograd, 1983).
- [39] N.Tesla, *Lectures – Patents – Articles* (Nikola Tesla Museum, Beograd, 1956).
- [40] E.Trinkaus and S.Pat, *The Neandertals – Of Skeletons, Scientists, and Scandals* (Vintage Books, New York, 1994).
- [41] E.Vanić-Pajnić, *Smisao i značenje Hermesove objave* (Globus, Zagreb, 1989).
- [42] S.Weinberg, *Dreams of a Final Theory – The Scientists Search for the Ultimate Laws of Nature* (Vintage Books, New York, 1994).
- [43] V.Vernadsky, *The Biospher* (Synergetic Press, London, 1929, 1986).
- [44] F.A.Volf, *The Dreaming Universe* (Simon and Shuster, New York, 1994).
- [45] S.Živanović, *Bolesti drevnih ljudi* (SKZ, Beograd, 1984).
- [46] S.Živanović, "Vinča Skeletons Studied in Situ at Comolava Site, Yugoslavia", *Current Anthropology*, 18–4 (1977), pp. 533–534.
- [47] S.Živanović, "Further Evidence on Cro-Magnon Man in the Iron Gate Gorge of Danube", *Current Anthropology*, 20–4 (1979), p. 805.